

8.7.2020
ID 2919356

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO LUONNOKSESTA ELINTARVIKELAIKSI SEKÄ ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Viite: Lausuntopyyntö 29.5.2020, Dnro MMM019:00/2020

Ympäristöterveys Pirteva pitää elintarvikelakiluonnoksen tavoitteita ja uudistuksia hyvinä ja kannatettavina. Lakiluonnoksen painotukset ja keinot ovat hyviä ja todennäköisesti vaikuttavia. Hallituksen esityksen perustelumuistio on kattava ja perusteellinen ja sitä voitaisiin käyttää myös elintarvikevalvonnan perehdytyksessä.

Elinkeinon ja valvontaviranomaisten yhteinen tavoite on saada lainsäädännön vastaisesti toimivat toimijat kuriin. Tavoite on selvästi kirjattu elintarvikelakiluonnokseen. On hyvä, että lakiluonnoksessa painotus siirtyy huoneistojen valvonnasta toiminnan ja tuotteen turvallisuuden valvontaan. Olosuhteiden valvonnassa olennaisinta onkin niiden vaikutus tuotteen turvallisuuteen.

Yksityiskohtaiset kommentit elintarvikelaista:

30 §

Pirteva pitää hyvänä, että elintarvikelaissa säädetään valvontaviranomaisen pätevyydestä, täydennyskoulutuksesta ja kyvykkyydestä. Työnantajan tulisi perusteellisemmin selvittää viranhaltijoiden osaaminen ja huolehtia työntekijöiden suunnitelmallisesta täydennyskoulutuksesta. Täydennyskoulutusta tulisi antaa tarpeen, ei tarjonnan mukaisesti. Koska valvonta perustuu toiminnan riskien arviointiin, vaaditaan valvojilta laajaa ja monipuolista riskinarvioinnin ja riskienhallinnan osaamista. Elintarvietoiminnan riskien tunnistamista ja ymmärtämistä tulisi lisätä viranhaltijoiden peruskoulutukseen. Riskinarvioinnin osaamattomuus vähentää myös terveydensuojeluvalvonnan uskottavuutta.

66 §

Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu on myös kannatettava uudistus. Seuraamusmaksulla on todennäköisesti ennalta ehkäisevä vaikutus ja se osaltaan motivoi toimijoita parantamaan elintarviketurvallisuutta ja noudattamaan lainsäädäntöä. Toimijan oikeusturvan kannalta ja valvonnan ylilyöntien välttämiseksi on oikein, että seuraamusmaksu on täytäntöönpanokelpoinen vain lainvoimaisena.

71 § ja TsL 50 §

Pirteva katsoo, että kaikkia elinkeinonharjoittajia tulisi kohdella tasapuolisesti, myös valvonnan perusmaksun suhteen. Valvonnan perusmaksu on kannatettava ja 150 euroa on sopiva maksu. Terveysuojelulain muutoksessa ehdotetaan, että mm. pienet talousvettä toimittavat

laitokset rajattaisiin valvonnan perusmaksun ulkopuolelle. Pirteva ei puolla näiden toimijoiden jättämistä pois vuosimaksun piiristä.

Pienet talousvettä toimittavat laitokset työllistävät valvontaviranomaisia. Laitoksilla ei useinkaan ole osaamista ja ne tukeutuvat viranomaiseen erityisesti riskinarviointia koskeissa asioissa.

Pykälän perusteluissa tulisi täsmentää, että valvonnan perusmaksu peritään toimijan kaikilta valvontakohteilta, joille toimitetaan oma tarkastuspöytäkirja tai Oivaraaportti. Säädöksen voi nykyisellään tulkita niin, että toimijalta peritään vain yksi valvonnan vuosimaksu huomioimatta sitä, miten monta kohdetta hänellä on.

Perustelumuistion sivulla 21 viimeisessä kappaleessa todetaan, että viranomaisen valvontasuunnitelman mukainen näytteenotto ja näytteiden tutkiminen katettaisiin valvonnan perusmaksulla. Valvonnan perusmaksuksi esitetään lakiluonnoksessa 150 euroa. Esitetyllä summalla ei kateta lakiluonnoksen tavoittelemaa osaavaa ja tasapuolista ohjausta, neuvontaa ja lisäksi viranomaisnäytteiden tutkimisesta aiheutuvia kustannuksia. Pirteva esittää, että valvonnan perusmaksu sisältäisi vain monimuotoisen viranomaistyön kehittämisen ja viranomaisen antaman neuvonnan ja ohjauksen.

Toimijan omavalvonnan varmistamiseksi tehtävän viranomaisnäytteenoton ja näytteiden tutkimisen tulisi olla toimijalle maksullista. Muuten on mahdollista, että toimija lyö laimin omavalvontanäytteenottonsa. Pirteva ehdottaa, että viranomaisen ottaisi toimijalle maksuttomia näytteitä ainoastaan epidemiaepäilyissä. Tällöin myös näytteiden tutkiminen olisi maksutonta.

Lisäksi Pirteva toteaa, että elintarvikevalvonnan vuosimaksut tulee kohdentaa ympäristöterveyden toimintaan. Maksutuottojen osuus kuluista kasvaisi ja näin valvonnan tarvitsemat resurssit voitaisiin turvata.

Lakiluonnoksessa on useita virheellisiä pykäläviittauksia.

Kirsi Sario
ympäristöterveyspäällikkö